

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Afgiftekantoor: 9820 Merelbeke Centrum
Nr.: P2A6224
VU + afzendadres: Frederik Vercammen,
Bergstraat 16, 9820 Merelbeke

Driemaandelijks magazine – jaargang 18 – nummer 71
Juli – augustus – september 2023

MAGAZINE OVER JEUGDTOERISME

HUISWERK

DOSSIER

VERKOELEN

Memorandum 2024 | Wetgeving overheidsopdrachten
Resultaten klantenbevraging 2020-2022 | Verloren Bos, huis in de kijker

INHOUDSTAFEL

Editoriaal	3
Dossier VERKOELEN	4
Seizoenstip	16
CJT ... laat je stem horen	19
Kampas	20
Vraag het aan ... CJT	21
Huis in de kijker	22
Nieuwsflash	25
Agenda	28

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Voor CJT (Centrum voor Jeugdtoerisme vzw) staan Vlaamse jeugdverblijven en kampeerterrainen centraal. We zorgen ervoor dat jeugdgroepen voor hun meerdaagse activiteiten terecht kunnen op een voor hen geschikte locatie, vandaag en morgen. Daarom bouwen we aan de professionele **omkadering en ondersteuning** van uitbaters. We vervullen die rol met oog voor de grote diversiteit in de jeugdverblijfssector.

Voldoende boekingen van jeugdgroepen zijn de beste ondersteuning die CJT de jeugdaccommodaties kan bieden. Daarom stimuleren we een **aanbod dat maximaal tegemoetkomt aan de noden van jeugdgroepen**. CJT is de drijvende kracht achter het platform Kampas, dé toegangspoort tot het Vlaamse jeugdtoerisme. Het platform biedt diverse formules aan op maat van verschillende uitbatersprofielen en speelt in op zeer diverse doelgroepen.

CJT is een betrouwbare partner voor beleidsmakers: overheden en andere instanties die een stem verdienen in het jeugdtoeristisch debat. Met uitbaters en vertegenwoordigers van jeugdgroepen (jeugdwerk, onderwijs e.a.) gaan we een structurele dialoog aan. Zo zorgen we voor **standpunten die doordacht, evenwichtig én krachtig op het beleid wegen**. Daarnaast zetten we de maatschappelijke relevantie van het jeugdtoerisme in de kijker.

SAMEN

SOCIAAL

OPEN

DUURZAAM

AVONTUURLIJK

COLOFON

TEKSTEN

Arlena Darragas
Maarten Dekoninck
Bert Gilté
Frederik Vercammen

REDACTIERAAD

Hilde Colman
Danny Horr e
An Goossens
Wies Moriau
Piet Termont
Johan Verhegge

EINDREDACTIE

Frederik Vercammen

VORMGEVING

IO - Els De Pauw

DRUK

Lowyck

REDACTIEADRES

Bergstraat 16, 9820 Merelbeke
Tel.: 09 210 57 75
E-mail: info@cjt.be

HuisWerk is een publicatie van
Centrum voor Jeugdtoerisme vzw,
met steun van de Vlaamse overheid.

HuisWerk werd gedrukt op gerecycleerd
chloorvrij papier.

72

HUISWERK

In oktober verschijnt HuisWerk 72, met daarin een dossier rond betaalbaarheid.

Uitbatingskosten stijgen en armoedecijfers gaan de lucht in, het is dus steeds meer een uitdaging om overnachtingen betaalbaar te houden. Meerdaagse schooluitstappen en vakantiecampen staan daardoor onder verhoogde druk. We gaan in dit dossier dieper in op de noden van onder meer maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, scholen en vakantieorganisaties. We bekijken tegelijk het aanbod van mogelijke partners. Zo gaan we op zoek naar wat je als uitbater kan doen om je aanbod betaalbaar te houden voor de doelgroep.

EDITORIAAL

De voorbije maanden was brandveiligheid voor vele uitbaters een belangrijk thema. Zowat iedereen heeft voor zichzelf nagegaan wat de gevolgen zijn van de nieuwe normen en dit zorgt voor verdeelde meningen. Sommige uitbaters geven aan dat het al bij al meevalt. Voor andere uitbaters, vaak met oudere gebouwen, wordt het niet evident om de uitdaging aan te gaan.

Over de brandveiligheidsnormen is in 2022 stevig onderhandeld met de brandweer, in de zoektocht naar een delicaat evenwicht tussen veiligheid en betaalbaarheid. Minister van toerisme Demir heeft daarbij de belofte gedaan om dit te ondersteunen met voldoende budget voor subsidies, daar zullen we haar (en in de zomer van 2024 haar opvolger) zeker aan herinneren. Subsidiemogelijkheid moet sowieso voorzien blijven tot het aflopen van de overgangstermijn: voor iedereen tot minstens eind 2025, voor sommige uitbaters verlengd tot ergens in 2026 of 2027 (afhankelijk van de datum van het laatst uitgereikte brandveiligheidsattest).

Daarnaast halen we met CJT alles uit de kast om uitbaters inhoudelijk te ondersteunen. Denk aan onze lopende samenaankoop van branddetectiecentrales, waar reeds een 60-tal uitbaters voor eind juni een offerte hebben aangevraagd. Of het logboek dat we deze zomer nog zullen verspreiden.

We willen ook dat de normen zo duidelijk mogelijk zijn. Sinds juni zijn er FAQ's bij de brandveiligheidsnormen beschikbaar op de website van Toerisme Vlaanderen, deze worden ook verspreid bij de brandweer. Veel van de verduidelijkingen zijn er gekomen op basis van vragen van uitbaters die we hebben doorgespeeld.

Daarnaast zetten we maximaal in op individueel advies. We merken dat de lokale brandweermensen vaak zelf nog zoekende zijn en de nieuwe normen niet altijd correct toepassen. Heb je hierover vragen, aarzel niet om ons te contacteren. We bekijken dan de

situatie samen, op basis van plannen of ter plaatse. In heel wat concrete gevallen hebben we dit voorjaar uitbaters al op hun rechten kunnen wijzen, waarmee ze dan vervolgens opnieuw het gesprek met de brandweer kunnen aangaan.

Ook al is de berg voor veel uitbaters hoog, door ondersteuning te bieden op verschillende terreinen, willen we ervoor zorgen dat uiteindelijk iedereen de top kan bereiken. Zoals we ook tijdens de coronapandemie samen met de volledige sector de meeste hindernissen hebben kunnen overwinnen.

We willen ervoor zorgen dat uiteindelijk iedereen de top kan bereiken.

In dit HuisWerknummer staan we in het dossier uitgebreid stil bij verkoeling, een steeds grotere uitdaging tijdens de klimaatcrisis. We brengen daarnaast verslag uit van ons bezoek aan de collega's van Verloren Bos. En traditiegetrouw vind je ook in de andere vaste rubrieken heel wat nuttige informatie.

Veel leesplezier!

Frederik Vercammen

DOSSIER

VERKOELEN

We voelen steeds meer de gevolgen van de klimaatopwarming. Naast een toename van het aantal dagen met extreme neerslag zijn er ook meer en intensere hittegolven. In dit dossier

focussen we op dit laatste en zoeken we uit hoe we met specifieke ingrepen de koelte in en rondom het jeugdverblijf kunnen bewaren.

Waarom verkoelen?

KLIMAATVERANDERING

De impact die klimaatverandering heeft op de temperaturen in ons land kennen we aan de hand van wetenschappelijke metingen, bijgehouden door het Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI). Wat blijkt? De gemiddelde jaartemperatuur in België stijgt sinds het einde van de negentiende eeuw significant. Daarbij zijn de warmste jaren vooral geregistreerd na 1990 en staan 2020 en 2022 genoteerd als warmste jaren ooit. We krijgen dus warmere temperaturen, dit zowel in de winter als in de zomer.

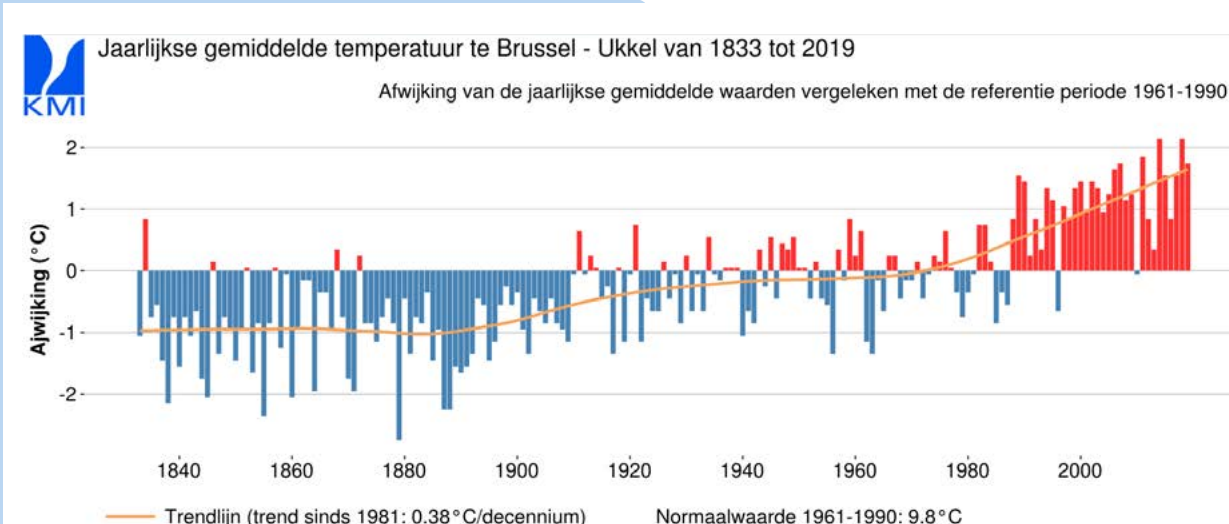
Sinds 1981 neemt in de zomer ook het aantal hittegolven toe. Bovendien duren de hittegolven steeds langer en nemen ze in intensiteit toe. 2020 en 2022 springen daarbij opnieuw in het oog met lange periodes van hoge temperaturen. En als de trend zich verder zet zoals de algemene verwachting is, dan zullen de hittegolven de komende zomers enkel nog toenemen.

IMPACT OP GEZONDHEID

Hittegolven zorgen bij iedereen voor een minder comfortabel gevoel. Hoe komt dat? Onze lichaamstemperatuur bedraagt 37° C. Wanneer van die temperatuur wordt afgeweken, volgt er een lichamelijke reactie. Bij hogere temperaturen is dat zweten of dorst krijgen. Deze natuurlijke reactie stelt het lichaam in staat om de temperatuur te reguleren. Lopen de temperaturen ondanks die natuurlijke reactie toch hoger op of houden de hoge temperaturen langer aan, dan kan oververhitting optreden. Die situatie kan ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid. Vooral heel jonge kinderen en ouderen zijn in zo'n situatie kwetsbaar, maar ook gezonde kinderen, jongeren en volwassenen passen hun gedrag best aan. Zo worden fysieke inspanningen best gemeden en wordt er gezocht naar koelere plaatsen.

AANGENAME TEMPERATUREN

Willen we onze groepen tijdens hittegolven een zo comfortabel mogelijk gevoel bezorgen, dan nemen we best enkele initiatieven om de temperatuur tijdens hete zomerperiodes toch ietwat te milderen. Dit kan met kleine en iets grotere ingrepen in en rondom het jeugdverblijf. Rode draad is het vermijden van directe inval van warmte- of infraroodstralen van de zon, want die stralen zorgen ervoor dat temperaturen snel oplopen. Op de volgende pagina's lijsten we op hoe dit kan.

Een natuurlijke buitenomgeving

Om de temperaturen op hete zomerdagen te beheersen, leggen we de focus eerst op de buitenomgeving. Want een frisse buitenomgeving zorgt logischerwijs ook voor een frissere binnentemperatuur.

ONTHARDEN

In Vlaanderen is 16 % van de oppervlakte verhard, dat is dubbel zoveel als het Europees gemiddelde. Dat heeft vooral gevolgen voor onze watervoorziening, maar heeft ook een invloed op de temperatuur. Vooral in steden is dit merkbaar: daar liggen de temperaturen merkbaar hoger dan op het platteland. Vandaar de term hitte-eilanden. Hoe komt dit? Gebouwen, asfalt, tegels of betonnen omheiningen nemen overdag de warmte op en geven die na zonsondergang opnieuw af. In een stad blijft die warmte dan hangen waardoor het opvallend warmer wordt dan op het platteland.

Omdat veel jeugdverblijven buiten de stad liggen, zal ontharden niet dezelfde impact hebben op de temperatuur als in de stad. Toch is ongebruikte verharding (een oude speelplaats, een niet gebruikt basketbalveld, teveel aan parking...) verwijderen zinvol, zeker als die oppervlaktes beplant kunnen worden of ruimte vrijmaken voor water. Want dan is de natuurlijke winst nog groter.

BOMEN, HAGEN, STRUIKEN EN LANG GRAS

Jeugdverblijven met bomen in de onmiddellijke omgeving hebben een voetje voor op hete dagen, want onder bomen is het beduidend koeler. Dit heeft twee redenen. De meest voor de hand liggende reden is dat bomen schaduw geven. Dat effect voelen we als mens, maar heeft ook een invloed op de temperatuur van de gebouwen en de bodem. Die zal op warme dagen minder snel stijgen.

Tweede troef is dat bomen water verdampen. Hiervoor hebben ze warmte nodig, die ze onttrekken aan de omgeving. Door dit proces dragen bomen nog eens extra bij tot de verkoeling van de omgeving. Een leuk weetje: volgens een studie van de universiteit uit Wageningen (2015) blijkt dat een boom op mooie dagen een koelvermogen heeft tussen 8 en 11 kilowatt per uur. Als dat vergeleken wordt met een gemiddeld koelvermogen van 2 kilowatt van een airco, dan koelt een boom dus vijf keer meer.

Ons lokaal heeft in de zomer vanaf de middag schaduw van de omringende bomen waardoor de binnentemperatuur niet snel stijgt. Dat wordt ook bevestigd door de verblijvende groepen.

— Stef Slegers (Jeugdlokalen Centrum - Vosselaar)

Elke boom is dus winst, maar ook hagen en struiken zorgen omwille van dezelfde redenen voor verkoeling. Daarom worden

Lang gras verdampt meer water. Waar water verdampt, wordt het frisser.

houten schuttingen of stenen muren best vervangen door groene begrenzing of kunnen terrassen worden overkapt met een begroeide pergola.

Het gras maai je best niet te kort. Lang gras beschermt de bodem niet alleen tegen een snelle uitdroging, het verdampt meer water. En op plaatsen waar meer water verdampt, wordt het frisser. Bijkomend voordeel is dat lang gras dieper wortelt en meer water kan opnemen waardoor het gras minder snel bruin wordt. Dat is in droge dorre periodes leuk meegenomen.

Wat levert dit alles op? Uit het Curieuzeneuzenonderzoek blijkt dat bomen, struiken, hagen en langer gras de bodem van de tuin tot maar liefst 5 graden koeler maken, wat uiteraard ook een impact heeft op de omgeving. Kortom: met ontharding en beplanting realiseren we heel wat verkoeling.

Voor het vergroenen van je terrein kan je bij Bos+ terecht voor advies. Wil je zelf aan de slag, dan is de bomenwijzer een handige tool.

Bos+

Bomenwijzer

Tips voor het bouwen van een wadi

Een wadi is een verzonken plek op je domein.

WATERPARTIJEN

Als het verdampen van water bij planten een bijdrage levert aan koelere temperaturen, dan geldt dat uiteraard ook voor water zelf. Een beek, poel of zwembad op je domein is dus ongetwijfeld een troef. Kunnen groepen er bovendien in spelen of zwemmen, dan is de verkoeling helemaal een feit.

Zijn de waterpartijen niet van nature aanwezig, dan is investeren in een wadi misschien een optie. Een wadi is een verzonken plek op je domein waar je het regenwater van je verblijf naar afvoert zodat het langzaam kan infiltreren in de bodem.

Tips voor het bouwen van een wadi vind je op de website van blauw groen Vlaanderen.

Met bomen in de onmiddellijke omgeving van het verblijf heb je een voetje voor op hete dagen.

Een koele infrastructuur

Ook met je infrastructuur kan je extra bescherming bieden tegen hoge temperaturen en streven naar een comfortabele binnenruimte. Maar wat is comfortabel?

Uit onderzoek blijkt dat de temperatuur in de slaapruidtes best niet hoger is dan 21° C. Bij hogere temperaturen wordt inslapen moeilijker, verloopt de slaap onrustiger en word je vroeger wakker. Voor de andere ruimtes ligt de comforttemperatuur op maximaal 25° C. Boven 25°C voelt het opnieuw minder comfortabel aan, met die nuance dat dit van persoon tot persoon wat kan afwijken.

Hoe kan je die comfortabele temperaturen op hete dagen bereiken?

CORRECT HANDELEN

Regel één is ramen en deuren sluiten op de heetste uren van de dag. Enkel zo blijft de warmte buiten. Verluchten is pas een optie als de temperatuur buiten lager ligt dan binnen. Dat is meestal het geval 's nachts en in de vroege ochtend. Met tochtcreatie kan het verluchttingsproces worden versneld. Dit gebeurt best door alle ramen open te zetten zodat er luchtcirculatie plaatsvindt. Het openen van deuren draagt ook bij tot een betere luchtcirculatie, maar is niet altijd mogelijk omwille van brandveiligheid. Gesloten deuren zorgen bij een eventuele brand namelijk voor minder rookverspreiding.

Alles afsluiten, verluchten en tocht creëren ligt in de formule zelfkook in handen van de verblijvende groepen. Als uitbater kan je de groep enkel adviseren en eventuele hindernissen wegwerken. Zo kunnen kipramen een potentieel onveiligheidsgevoel wegnemen en muggenramen een verstoorde nachtrust vermijden.

Tot slot worden toestellen die warmte produceren, beter niet gebruikt of op plaatsen gezet waar de warmteproductie weinig

impact heeft. Zo worden ovengerechten beter vermeden in de zomer en kan je koelkasten en diepvriezers best weren in een koele berging.

DE BOUWSCHIL

Massa

Reeds bij bouwen en verbouwen moet je nadenken hoe je kan vermijden dat de binnentemperaturen snel oplopen. Dit kan door rekening te houden met verschillende bouwtechnische elementen zoals de keuze van de juiste bouwmaterialen. Zo is er een goede reden waarom op hete zomerdagen de temperaturen in stenen gebouwen lager liggen dan in bijvoorbeeld een houten chalet. Het principe is als volgt: zware bouwmaterialen zoals stenen of beton nemen op warme dagen de warmtestralen van de zon op en geven die 's avonds opnieuw af als het koeler wordt. Kortom: hoe meer zware materialen aanwezig zijn, hoe meer warmte geabsorbeerd wordt. Hoe meer warmte geabsorbeerd wordt, hoe koeler de ruimtes blijven. Een jeugdverblijf opgetrokken uit zware bouwmaterialen zal hierdoor in de zomer koeler aanvoelen.

Isoleren

Isolatie bestaat uit andere eigenschappen dan zware bouwmaterialen. Isolatie neemt geen warmte op, maar houdt de warmte vooral binnen of buiten. Dat is positief in de winter, maar kan in de zomer -als ramen en deuren overdag niet goed gesloten worden- leiden tot hitteopslag. Dit komt omdat goed geïsoleerde gebouwen niet zomaar afkoelen, wat in de zomer nadelig is. Daarom moet isoleren hand in hand gaan met ventileren, zodat de warme lucht op hete zomerdagen afgevoerd kan worden.

Gevelbeplanting en groendaken

Met gevelbeplanting bescherm je de gevel tegen de infraroodstralen van de zon. Hierdoor

Met gevelbeplanting bescherm je de gevel tegen de infraroodstralen van de zon.

warmt de gevel minder snel op en straalt ze 's nachts ook minder warmte uit. Bovendien verdampt de beplanting water waardoor er een bijkomend verkoelend effect is voor de omgeving.

Wat geldt voor de gevelbeplanting, geldt natuurlijk ook voor een groendak. Bovendien heeft een groendak een verhoogde isolatiewaarde waardoor het een ideale warmtewering biedt. Andere voordelen van een groendak zijn een goede geluidsisolatie, het bufferen van water en, indien aanwezig, een hoger rendement van de zonnepanelen. Dat sommige steden en gemeenten subsidies of premies geven voor een groendak, is leuk meegenomen. Toch zijn er ook belangrijke aandachtspunten. Zo is niet elke dakconstructie voorzien op het extra gewicht van een groendak en vergt een groendak minstens jaarlijks onderhoud.

Voor bijkomende informatie kan je opnieuw terecht op de website van blauw groen Vlaanderen.

Gevelbeplanting

Groendak

Kleur

Lichte kleuren absorberen in vergelijking met donkere kleuren veel minder zonlicht en dus warmte. Heb je bij het bouwen of verbouwen de keuze tussen verschillende kleuren van gevelstenen of dakbedekking, dan kies je dus best voor lichte kleuren. Heb je donkere gevelstenen en wil je een lichtere kleur, dan is verven ook een optie. Toch moet er bij lichte kleuren en verf ook een serieuze kanttekening gemaakt worden. In jeugdverblijven zal een lichte kleur sneller vervuilen en verf sneller beschadigd worden waardoor het poetsen, maar ook de frequentie van het verven veel hoger ligt dan gemiddeld.

GLAS

Dankzij glaspartijen halen we op natuurlijke wijze licht en warmte binnen. Dat bespaart vooral in de winter op de elektriciteits- en verwarmingsfactuur. In een jeugdverblijf mag glas dus niet ontbreken, al veroorzaken die glaspartijen op hete zonnige dagen ook problemen. Glas laat namelijk infrarood- of warmtestralen van

de zon door en verwarmt daarmee de materialen in de ruimte. Wanneer het koeler wordt, geven die materialen de warmte opnieuw af. Omdat die warmte in de ruimte blijft, kunnen de temperaturen op hete zonnige dagen serieus oplopen.

Hoe vermijd je dat glas de binnentemperatuur snel doet stijgen?

In de slaapzaal zitten dakramen. Om het zonlicht en daarbij horende warmte buiten te houden, werden panelen gemaakt die langs de binnenzijde geplaatst kunnen worden. Voor jeugdverblijven is dat een veel duurzamere oplossing dan de rolgordijntjes die je kan bestellen bij de fabrikanten.

– Walter Francken (De Schalmei – Rijkevorsel)

Oriëntatie

De zon komt op in oostelijke richting en gaat onder in westelijke richting, maar de plaats waar dit gebeurt is telkens verschillend. De enige constante is dat de zon kort na de middag in het zuiden op zijn hoogste punt staat, maar omdat de baan van de zon verschilt van seizoen tot seizoen, ligt het hoogste punt in de zomer wel veel hoger dan in de winter. Het gevolg is dat zuidgerichte ramen meer zonlicht en dus warmte genereren dan noord-, oost- of westgerichte ramen. Om de warmteproductie in de zomer te beperken, kan het verminderen van het volume zuidgericht glas, zonder dat het invloed heeft op het daglicht en de warmteproductie in de winter, overwogen worden. Daarbij moet extra aandacht gaan naar hellende beglazing (bijv. in een dak) omdat die meer zonlicht ontvangt dan verticale beglazing.

Aanvullend is een goede indeling van het gebouw belangrijk. Het zou bijvoorbeeld onlogisch zijn om de zuidelijk gerichte ruimtes in te richten als slaapzaal of koele berging terwijl die lagere temperaturen vereisen dan een sanitair blok of dagzaal.

Luifels

Om rechtstreekse inval van infraroodstraling te vermijden maar toch zonlicht te behouden, kan gekozen worden voor een zonneluifel. In een jeugdverblijf is dat best een vaste constructie omdat een in- en uitschuifbare zonneluifel veel fragieler is. Bovendien heeft zo'n vaste luifel weinig gevolgen voor de seizoenen buiten de zomer. Omdat de zon in die periode lager staat, blijft de inval van infraroodstralen dan wel mogelijk waardoor ruimtes op natuurlijke wijze kunnen verwarmen. Heb je toch twijfels, dan kan je nog kiezen voor een luifel met een overkapping bestaande uit bladverliezende begroeiing zoals een druivelaar.

Is de in- en uitschuifbare zonneluifel de enige optie, dan geniet een automatische sturing de voorkeur zodat de luifel bij hevige wind automatisch wordt opgerold. Het molentje dat de wind registreert moet dan uiteraard goed geïnstalleerd worden.

In de zomer loopt de temperatuur in het jeugdverblijf snel op omdat de zon rechtstreeks invalt op de veranda. Om die rechtstreekse inval in de toekomst te vermijden, kopen we binnenkort een stretchtent die enkel in de zomer zal geplaatst worden.

– Wim Janssens (Heibrand – Westmalle)

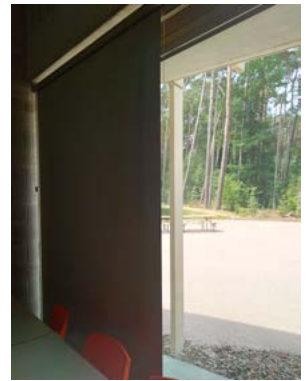

Het jeugdverblijf blijft in de zomer enkel koel als de rolluiken aan de zuidkant gesloten worden voor 11 uur. Groepen doen dit meestal spontaan omdat de temperatuur snel oploopt.

– Lieven Van den Heuvel
(De Caerhoeve – Essen)

Buiten aangebrachte zonwering is efficiënter dan zonwering binnen

Zonwering

Binnen- of buitenzonwering (gordijnen, screens, rolluiken) plaatsen is nog een efficiënte manier om inval van infraroodstralen via het glas tegen te gaan. Maar de zonwering heeft ook een keerzijde: het zonlicht wordt zo gedeeltelijk of volledig buitengehouden.

Zonwering binnen heeft een positieve invloed op de temperatuur, maar schermt de infraroodstralen pas af als het glas reeds is opgewarmd. Daarom is buiten aangebrachte zonwering efficiënter. Zo worden de infraroodstralen vooraf tegengehouden.

Omdat een manuele bediening van zonwering (touwtjes en linten) vaak onvoldoende robuust is, wordt een elektrische bediening aangeraden. Die elektrische bediening kan eventueel gekoppeld worden aan domotica, zodat de zonwering altijd tijdig wordt neergelaten.

Zonwerend glas

Zonwerend glas is minder efficiënt dan een luifel of zonwering, maar draagt toch ook bij tot lagere binnentemperaturen.

Zonwerend glas is glas waarop een coating (een laagje metaaloxide) wordt geplaatst die de infraroodstraling tegenhoudt. Het is de g-waarde van de coating die bepaalt hoeveel straling wordt doorgelaten. Hoe lager die waarde is, hoe minder straling wordt doorgelaten. Op die manier kan de coating tot twee maal meer straling tegenhouden als dubbelglas, waardoor de binnentemperatuur minder snel zal stijgen. Enkele nadelen van zonwerend glas zijn de kans op verkleuring van invallend licht en de kans op een spiegelend effect op de buitenzijde. Tot slot worden ook tijdens de andere seizoenen de infraroodstralen buiten gehouden waardoor de ruimtes in die periodes niet op een natuurlijke wijze kunnen opwarmen.

Heb je geen zonwerend glas, dan is een zonwerende folie eventueel een optie. Met die folie kan de binnentemperatuur volgens producenten vijf tot zeven graden lager gehouden worden.

Zowel zonwering als zonwerend glas ondergaan een snelle evolutie. Technieken worden verfijnd om de infraroodstralen van de zon in de zomer te weren en in de winter te gebruiken. Tegelijk worden verdere stappen gezet om de impact op vlak van lichtinval te beperken. Zo is het best mogelijk dat op termijn zonwering binnen even efficiënt wordt als buiten of dat zonwerend glas warmte doorlaat buiten de zomer.

INSTALLATIES

Een verkoelend effect creëren of effectief koelen kan ook gerealiseerd worden met diverse installaties. Maar installaties zijn energieverbruikers en worden daarom best enkel gebruikt als de temperatuur binnen ondanks alle andere inspanningen toch oploopt.

Mechanische ventilatie

Wanneer het zowel binnen als buiten warm is, zal een ventilator de ruimte niet verkoelen. Wel heeft de ventilator een verkoelend effect. Dit komt omdat bij windverplaatsing zweet sneller verdampt en dus het menselijk lichaam sneller afkoelt.

Een ventilator kan het verkoelingsproces ook versnellen als de buitentemperatuur buiten frisser is dan binnen. Door het raam te openen en de ventilator te richten naar de deur kan de warme lucht in de gang geblazen worden en vervangen worden door nieuwe frissere buitenlucht.

Ook ventilatiesystemen zijn niet ontwikkeld om lucht te koelen maar wel om gebruikte binnenlucht af te voeren en verse buitenlucht aan te voeren. Om te voorkomen dat in de winter dit proces zorgt voor warmteverlies, wordt via warmterecuperatie de warmte van de binnenlucht afgegeven aan de verse buitenlucht. Maar in de zomer is warmterecuperatie natuurlijk niet wenselijk. Daarom wordt het systeem best voorzien van een bypass die de warmterecuperatie omzeilt waardoor 's avonds de warme binnenlucht de koelere ingevoerde buitenlucht niet opwarmt.

Adiabatische koeling

In tegenstelling tot de mechanische ventilatie is de adiabatische koeling wel ontwikkeld om actief te koelen. Dit koelen gebeurt via het natuurlijke proces van waterverdamming. De adiabatische koeling neemt m.a.w. de plaats van de planten in en bevochtigt de luchtstroom waardoor het vochtgehalte stijgt en de temperatuur daalt.

In principe is er bij de adiabatische koeling keuze tussen een directe en een indirecte koeling. Omdat de directe koeling echter niet zo comfortabel aanvoelt door de hoge vochtigheidsgraad, is indirecte koeling de beste keuze. In dat systeem worden de luchtstromen gescheiden waardoor er een constante vochtigheid kan gegarandeerd worden.

Koelen met een indirecte adiabatische koeling voelt comfortabel aan, vergt weinig onderhoud en is energievriendelijker dan koelen met een airco. Het nadeel is dat het koelingsproces niet vlot

verloopt bij een hoge vochtigheidsgraad. In dat geval moet de buitenlucht eerst gedroogd worden. Verder vergt het proces veel water. Daarom is een grote opslagcapaciteit voor regenwater aangewezen. Wie dat niet heeft, kan ook kiezen voor een hybride drycooler. Dat systeem werkt volgens hetzelfde principe, maar koelt het koelwater in plaats van de luchtstroom. Het gevolg is dat het systeem enkel water gebruikt als het echt nodig is.

Warmtepompen

Een warmtepomp is ontwikkeld om gebouwen aan de hand van energie uit de lucht of het grondwater te verwarmen. Toch kunnen bepaalde types warmtepompen het proces ook omkeren en gebouwen verkoelen. Dit kan zowel op een actieve als passieve manier. Bij een actieve koeling wordt warmte onttrokken aan het gebouw en afgegeven aan de bodem of de buitenlucht met behulp van een compressorsysteem. Bij passieve koeling of natuurlijke koeling wordt gebruik gemaakt van de koelte van de bodem of het grondwater met behulp van een circulatiepomp.

Actieve koeling verbruikt meer energie dan passieve koeling, maar behaalt wel een veel hoger vermogen. Passieve koeling is dan weer energiezuiniger dan de actieve koeling van airco.

Niet elke warmtepomp is een airco, maar elke airco is wel een warmtepomp en koelt actief de lucht in de gebouwen tot de gewenste temperatuur. Er zijn mobiele en vaste airco's.

Mobiele airco's worden sterk afgeraden. Omdat er verhitte lucht naar buiten wordt geblazen, moet er elders via het gebouw lucht naar binnen worden gezogen. Die lucht is vaak warm. Dit maakt het rendement dramatisch laag. Bovendien moet je dagelijks het condenswater uit het opvangreservoir ledigen.

Vaste airco's werken met een buitenunit en kunnen één of meerdere ruimtes tegelijk koelen. Voor de binnenuits van de airco's kan er gekozen worden tussen een vloer- of wandmodel. Heb je onvoldoende ruimte, dan kan er ook gekozen worden voor een ingebouwde airco in de muur of het plafond.

Uitbaters aan het woord

Jos Vandemaele – 't Vuur – Kallo

Jos Vandemaele is ingenieur bij een energiebedrijf en vertrouwd met de werking van warmtepompen. In zijn vrije tijd verbouwt hij 't Vuur, een toekomstig jeugdverblijf.

Hoe efficiënt zijn warmtepompen in het koelen van een jeugdverblijf?

Dat hangt ervan af. Elke airco is een warmtepomp en zal een jeugdverblijf efficiënt koelen. Maar niet elke warmtepomp is een airco. In dat laatste geval zijn de mogelijkheden beperkter.

Hoe valt dit te verklaren?

Een warmtepomp kan dezelfde plaats innemen van een gasketel. De energie komt in dat geval niet van fossiele brandstoffen, maar grotendeels uit de aardbodem of uit de lucht en voor 20 % uit elektriciteit. Via vloerverwarming of de verwarmingselementen wordt de ruimte opgewarmd. In tegenstelling tot een klassieke gasketel kan een warmtepomp het proces ook omkeren en via de vloerverwarming of verwarmingselementen de ruimte verkoelen. Maar dat kan enkel in beperkte mate. Anders krijg je condensvorming met natte vloeren tot gevolg.

Wat denk je van airco's in jeugdverblijven?

Airco's in jeugdverblijven zijn volgens mij zeker een optie omdat ze effectief koelen in de zomer en ook kunnen verwarmen in de winter. De condensvorming bij koeling wordt afgeleid naar buiten.

Maar eerst goed isoleren, niet?

Inderdaad, maar voor de meeste bestaande jeugdverblijven wordt de

omschakeling naar passieve gebouwen moeilijk. Bovendien moet je ook een actief ventilatiesysteem plaatsen als je perfect isoleert, anders riskeer je schimmelvorming en een slecht binnenklimaat. Alles afbreken en opnieuw bouwen is ook niet altijd een optie, het is duur en de bouwsector behoort bovendien tot de sectoren die het meeste CO2 uitstoten.

Welke impact heeft een airco op je energiefactuur?

Airco's en warmtepompen vragen voor hun productie van warmte of koude ongeveer 20 % elektriciteit, maar voor mij is het vanzelfsprekend dat je daarvoor investeert in zonnepanelen. Dan wek je die elektriciteit deels zelf op. Los daarvan is het verwarmen met airco in de winter goedkoper dan met gas, zolang het niet vriest. De gasprijs is de laatste twintig jaar steeds ongeveer één derde van de elektriciteitsprijs. Door het verwarmingsrendement van warmtepompen van vijf (nvdr. de energie die je nodig hebt met een warmtepomp is een vijfde van energie die je anders nodig hebt met gas) kom je toch goedkoper uit dan met gas. De overheid belooft nu al om de belastingen te verschuiven van

Niet elke warmtepomp is een airco, maar elke airco is wel een warmtepomp en koelt actief de lucht.

Er zijn heel wat argumenten om te kiezen voor elektriciteit als energiebron.

— Jos Vandemaele

Bepaalde types warmtepompen kunnen gebouwen ook verkoelen.

elektriciteit naar gas, het wordt dus wellicht nog interessanter. Daarnaast zijn er nog argumenten om te kiezen voor elektriciteit als energiebron. Zo moeten we de uitstoot van CO₂ drastisch verminderen, dit kan enkel door fossiele brandstoffen te weren en volop in te zetten op elektriciteit uit wind en zon. Tot slot is er ook nog het ethische aspect. Met de inkomsten uit gas en olie wordt de oorlog in Oekraïne betaald.

Een gebouw koelen vergt energie, maar net die energieproductie is de oorzaak van de klimaatverandering en de stijgende temperaturen. Hierdoor ontstaat een vicieuze cirkel. Een gebouw koelen mag toch niet ten koste gaan van nog meer klimaatverandering?

Dit wil ik wat nuanceren. In de zomer zal er door de wind- en zonne-energie een overschot zijn aan groene energie. De kans is reëel dat we zelfs windmolens zullen moeten afschakelen. Of je het aanbod van groene energie bij een overschot nu al dan niet gebruikt, maakt voor het klimaat niets uit. De impact van airco's in de zomer, als er veel zon is, is volgens mij hierdoor verwaarloosbaar.

Geldt dat ook voor het tussenseizoen?

Het tussenseizoen, wanneer er minder zon en actieve bedrijven zijn, is een ander verhaal. Alhoewel, ook dan hebben we al eens negatieve prijzen gezien. Kijk, in Nederland zijn er mensen die reeds contracten hebben waarin staat dat ze op bepaalde momenten negatieve prijzen krijgen. Die worden dus betaald om hun airco te gebruiken. De kans is reëel dat dit ook hier zal gebeuren.

Soms ontbreekt het toch aan wind- en zonne-energie?

Klopt, gemiddeld veertig dagen per jaar kan er geen of onvoldoende elektriciteit opgewekt worden uit wind- en zonne-energie. Dan zijn er o.a. gascentrales nodig om de productie op peil te houden. Maar het gasverbruik zal dankzij de omschakeling naar wind- en zonne-energie toch vele malen lager liggen dan vandaag.

In de winter kan het vriezen. Welke impact heeft het gebruik van je airco dan op de factuur van elektriciteit?

Hoe kleiner het verschil in temperatuur, hoe makkelijker de airco warmte uit de buitenlucht naar binnen kan verplaatsen

of andersom. Wanneer het vriest, heb je een groot temperatuurverschil en daalt het rendement van airco's van één op vijf naar één op drie omdat de compressor harder moet werken. Daarnaast wordt de buitenunit van tijd tot tijd automatisch ontdooid, wat ook elektriciteit vraagt. Maar vergis je niet, bij een warmtepomp die zijn energie uit de bodem haalt, kan de bodem tegen van het einde van de winter ook bevroren zijn omdat ze onvoldoende snel kan regenereren. Het is daarom belangrijk dat je voldoende diepe boorputten hebt. Daarnaast is het ook een realiteit dat het aantal vorstdagen door de klimaatopwarming sterk daalt.

Hoe schadelijk is de koelvloeistof van airco's?

In elke warmtepomp zit er koelvloeistof en die is inderdaad schadelijk voor het milieu. Vroeger waren die extreem schadelijk, maar vandaag gebruiken ze R32 en is men zelfs aan het overschakelen op propaan. 1kg R32 is 675 keer schadelijker dan 1kg CO₂, maar propaan is slechts drie keer schadelijker. Als we ook het rendement bij het verwarmen in rekening nemen, is de impact op het milieu ten opzichte van gas absoluut positief.

Komt die vloeistof voortdurend in het milieu terecht?

Neen, normaal gezien komt die nooit in het milieu terecht. Enkel als er tijdens de werking een lek zou optreden of tijdens het onbezonnen afbreken. Een lek in het koelcircuit komt zelden voor, maar bij het afbreken moet een installateur eerst het gas komen wegpompen. En daar wringt soms nog het schoentje, vaak door een gebrek aan kennis.

Hoeveel onderhoud heeft een warmtepomp nodig?

Dat hangt af van het gebruik. Bij dagelijks gebruik wordt de filter best twee keer per jaar gestofzuigd zodat de ventilator vlot de lucht kan laten circuleren.

Een groendak heeft een verhoogde isolatiewaarde waardoor het een ideale warmtewering biedt.

Bert Mellebeek – De Hoge Rielen – Kasterlee

De Hoge Rielen wordt beheerd door de vzw Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (ADJ) in opdracht van de Vlaamse overheid. Het domein telt zeventien jeugdverblijven, een hostel en vijftien kampeerterreinen die je al dan niet met loads kan huren. Aan het woord is directeur Bert Mellebeek.

Volgens voorspellingen zullen hittegolven frequenter en intensiever voorkomen. Hoe proberen jullie het domein en de gebouwen koel te houden?

De Hoge Rielen ligt in een bosrijk gebied. Dit zorgt voor natuurlijke koeling. Verder bouwen en renoveren we altijd volgens het principe van trias energetica. Dit wil zeggen dat we aan de hand van een driestappenplan tot een energiezuinig ontwerp komen.

Wat zijn die drie stappen precies?

De eerste stap is zo weinig mogelijk energie gebruiken, de tweede stap is zoveel als mogelijk duurzame energie gebruiken en de derde stap is om uitputbare bronnen zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

Past het gebruik van airco's in het verhaal van de trias energetica?

Neen, gebouwen koelen met airco's doen we eigenlijk niet. Voornamelijk omwille van dit principe. Dit kost vandaag te veel energie.

Met zonne- en windenergie kan je toch duurzame energie opwekken en gebruiken voor airco's?

We zitten in een bosrijke omgeving, dus zijn we beperkt in het opwekken van zonne-energie. Maar de redenering zit ook fout. De opgewekte energie die gebruikt wordt voor airco's kan je niet meer gebruiken voor andere toepassingen zoals het koel houden van bijv. voedingswaren. M.a.w.: met airco's hef je de eerste stap op en dat is natuurlijk niet de bedoeling.

Hoe worden de gebouwen wel koel gehouden?

Op warme en hete dagen is er maar één advies, zeker in onze oudere gebouwen: hou ramen en deuren overdag dicht en open ze 's avonds zodat er verse koele lucht naar binnen kan.

De energie die je gebruikt voor airco's, kan je niet meer voor andere toepassingen gebruiken, zoals het bewaren van voedingswaren.

— Bert Mellebeek

Dat is een principe dat je kan toepassen wanneer er 's avonds personen aanwezig zijn. Wat doe je als dat niet het geval is?

's Avonds, als iedereen afwezig is, zetten we de ramen en deuren van onze kantoren niet open. Dat lijkt me logisch. Het gevolg is dat het niet op een natuurlijke wijze kan afkoelen. Onze kantoren zetten we daarom 's avonds in overdruk waardoor de warme binnenlucht 's nachts naar buiten gedreven wordt en koelere lucht kan binnenkomen. Overdag hebben we zo opnieuw comfortabele temperaturen, dit met een techniek die een fractie van de energie vergt van een airco.

Hostel Wadi ziet er recent uit, beschikt over een groendak en grote glaspartijen. Hoe koel blijft dit gebouw?

Het gebouw is sinds 2013 in gebruik. Zo recent is het dus niet. Wel werd het reeds gebouwd volgens de principes van de trias energetica waardoor de kamers compact en goed geïsoleerd zijn.

Houdt isolatie de warmte buiten?

Isolatie zorgt voor weinig warmteverlies in de winter en houdt de warmte in de zomer buiten. Maar als de ramen en deuren niet goed gesloten worden, wat in een jeugdverblijf wel eens gebeurt, kan de isolatie in de zomer het omgekeerde effect veroorzaken en binnen voor hitteopslag zorgen. Dat is natuurlijk niet zo comfortabel. Verkoelen kan dan enkel door 's avonds te verluchten.

Zorgt het glas voor veel extra warmte?

Neen, de gang tussen de kamers en het glas is een buitengang en heeft dus geen impact op de binnentemperatuur van de kamers.

En het groendak, heeft dat een positief effect op de binnentemperatuur?

Zeker, een groendak werkt extra isolerend en heeft ontegensprekelijk een positieve impact op de binnentemperatuur.

Wat zou je vandaag veranderen aan Hostel Wadi?

Per twee kamers is er een kleine hoogrendementsketel op gas. Dat was in 2012 de meest energiezuinige verwarming. Vandaag zouden we dit uiteraard niet meer plaatsen. Nu kiezen we resoluut voor geothermische warmtepompen. Daarmee kunnen we de gebouwen op behoorlijk constante temperatuur houden, dus ook in de zomer, zonder dat we moeten kiezen voor airconditioning.

Steven Raeymaekers – De Winner – Overpelt

De Winner is een Hopper jeugdverblijf van Scouts en Gidsen Vlaanderen. Op het domein bevinden zich een hoofdgebouw dat opsplitsbaar is in twee entiteiten (Boskant en Heikant), een blokhut en vijf kampeerterreinen. Er kan verbleven worden in de formules zelfkook en volpension. De totale capaciteit is 200 personen. We legden enkele vragen voor aan centrumverantwoordelijke Steven Raeymaekers.

Hoe wordt het verblijf in de warme zomerperiode ervaren?

Ons verblijf ligt in bosrijk gebied, dat is een pluspunt. Toch is het op hete dagen voor groepen die in tenten verblijven, lastiger dan voor groepen die verblijven in onze gebouwen. Dan is onze blokhut op hete dagen de koelste plek.

Zorgt het bos niet voor de nodige koelte?

Toch wel, maar het bos bestaat uit naaldbomen wat minder verkoelend werkt als een loofbos. In een tijdspanne van 20 jaar proberen we van dit naaldbos wel een loofbos te maken.

Naaldbomen verkoelen minder dan loofbomen, daarom willen we in een tijdspanne van 20 jaar het naaldbos omvormen tot loofbos.

— Steven Raeymaekers

's Nachts koelen tenten toch snel af?

In principe wel, maar bij hittegolven hebben we ook al nachten gehad waar de temperatuur amper daalde. Kinderen konden hierdoor niet slapen en werden bijna ziek. Op vraag van de leiding hebben we toen onze blokhut ter beschikking gesteld.

Is de blokhut beduidend koeler?

Ja, dat valt echt op. Het gebouw is van 2013, staat in de schaduw van de bomen en is heel goed geïsoleerd. Bovendien heeft de blokhut ook een groendak waarvan ik denk dat het extra bijdraagt tot lagere temperaturen binnen. Het is een extra buffer tegen zonnewarmte en bij regenweer verdwijnt er amper water via de regenpijpen. Omdat een groendak veel water opneemt, zorgt het automatisch voor een verkoelend effect.

Hoe wordt een groendak precies gebouwd?

Voor een groendak moet de draagstructuur extra stevig zijn. Ook

moet er gewerkt worden met speciale EPDM zodat wortel doorgroei onmogelijk wordt. Op die EPDM komen vervolgens een mat en bakjes met vetplantjes die zowel tegen natte als droge periodes bestand zijn.

Hoeveel onderhoud vraagt een groendak?

We doen daar niets aan. Enkel als we merken dat er boompjes groeien, grijpen we in.

Zou je andere uitbaters de keuze van een groendak aanbevelen?

Ik ben heel tevreden over onze keuze toen, dus ja, ik zou het zeker aanbevelen. Maar het kan best zijn dat de isolatiewaarden van andere producten vandaag gelijk of misschien zelfs beter zijn of dat het niet combineerbaar is met bijvoorbeeld zonnepanelen of dat de hellingsgraad het niet toelaat.

Het oogt ook mooi, niet?

Ja, dat is inderdaad een bijkomende troef, maar op platte daken valt dat argument natuurlijk weg. Dan zie je de planten niet, tenzij je er zicht op hebt vanop een ander verdiep.

Hoe verschillend zijn de binnentemperaturen in de zomer tussen de blokhut en het hoofdgebouw?

Het hoofdgebouw werd geïsoleerd in de jaren tachtig. De isolatie voldoet dus niet aan de hedendaagse normen. Verder is er dubbel glas, maar geen zonwerend glas. De zon wordt tegengehouden met goede nieuwe gordijnen. Dat alles merk je aan de temperaturen. Groepen moeten ramen en deuren openzetten als ze wat verkoeling willen. Het verschil met de blokhut is dus groot.

Waarom kies je niet voor (rol)luiken?

Om de warmte buiten te houden, is dat wellicht efficiënter. Maar ik vrees dat rolluiken in een jeugdverblijf geen lang leven beschoren zijn.

Liggen er plannen op tafel om gebouwen te koelen met bijvoorbeeld ventilatie?

Nee, voorlopig niet. Als we plannen maken, zal dat wellicht kaderen in een integrale aanpak waarbij we kiezen voor isoleren, ventileren en de vervanging van de stookolie-installatie door een warmtepomp. Maar evident vind ik dat niet omdat de nieuwe technieken niet altijd voldoen aan onze verwachtingen. Bovendien moet het financiële plaatje kloppen. Het zijn toch serieuze investeringen. Daarom kijken we momenteel de kat uit de boom en hopen we op termijn op andere technieken die beter aansluiten bij onze noden.

Tot zolang kunnen groepen wat verkoeling zoeken in het water.

Klopt, maar daarvoor moeten ze naar het zwembad. Een zwemvijver hebben we niet. Enkel met waterspeltjes kunnen ze zich hier wat verkoelen. Maar dan loert de waterschaarste natuurlijk om de hoek.

TOT SLOT

In de zomerperiodes verwachten we meer en intensere hittegolven. Gelukkig is de impact van die hittegolven op de gezondheid van de meeste jongeren minimaal, toch blijft het ook voor hen weinig comfortabel. Willen we de temperaturen beheersbaar houden en zo het comfort voor onze groepen verhogen, dan is ontharden en het domein van natuurlijke elementen voorzien de eerste,

goedkoopste en meest logische stap. Daarna volgen doordachte investeringen in infrastructuur zoals isoleren, verstandig inplanten van glas of plaatsen van luifels en zonwering. Investeren in technieken die verkoelend of koelend werken is de eventuele laatste stap omdat die energie vergen. En met energie springen we best zuinig om.

SEIZOENSTIP

Regelgeving overheidsopdrachten

In deze rubriek belichten we een 'good practice' die andere uitbaters kan inspireren. Dit keer nemen we de regelgeving van overheidsopdrachten onder de loep.

Als uitbater van een jeugdverblijf kan je bij o.m. Toerisme Vlaanderen en Departement Cultuur, Jeugd en Media in aanmerking komen voor subsidies. Maar wist je dat je in bepaalde gevallen rekening moet houden met de wetgeving overheidsopdrachten?

De huidige regelgeving overheidsopdrachten is in werking getreden op 30 juni 2017. Die regelgeving heeft als doel om concurrentie, transparantie en eerlijkheid te bevorderen.

Een overheidsopdracht is een aankoop door één of meer overheden van werken (zoals een dak vernieuwen), leveringen (zoals aankoop van meubilair) of diensten (zoals workshops, schoonmaak of catering).

Wanneer moet je de regelgeving volgen?

De wetgeving overheidsopdrachten is van toepassing als je organisatie aanzien wordt als een aanbestedende overheid of als je opdracht gesubsidieerd wordt en je aan bijhorende voorwaarden voldoet.

Je bent een aanbestedende overheid als voldaan is aan deze drie voorwaarden:

1. Je voorziet in een behoefte van **algemeen belang**. Deze voorwaarde is steeds van toepassing in het jeugdtoerisme.
2. Er is voor de werkzaamheden sprake van bijzondere overheidsinvloed. Dit is

onder meer het geval wanneer **meer dan 50 %** van de financiële middelen van één of meerdere overheden komt. Hierbij moet je alle inkomsten mee in rekening brengen, ook giften en sponsoring. Overheidsfinanciering is alle financiering vanuit de overheid die je activiteiten ondersteunt zoals werkings- en personeelssubsidies en premies, zowel vanuit de Vlaamse overheid als vanuit lokale overheden. Voor deze berekening kan je best tot één jaar terugrekenen.

3. Je hebt **rechtspersoonlijkheid**. Alle vzw's en vennootschappen voldoen aan deze voorwaarde. Als je een feitelijke vereniging bent die verbonden is met een overkoepelende organisatie met rechtspersoonlijkheid (bijvoorbeeld een jeugdbewegingskoepel), zal de overkoepelde organisatie optreden als aanbestedende overheid.

De meeste uitbaters lijken op basis van het tweede criterium te ontsnappen aan de regelgeving, maar kunnen alsnog onderhevig zijn aan de wet wanneer je subsidies ontvangt voor je opdracht en aan drie onderstaande voorwaarden voldoet (cf. art.18 in de wet inzake overheidsopdrachten):

1. De opdracht betreft werkzaamheden voor sportbeoefening, **recreatie en vrijetijdsbesteding** of diensten die met die werken zijn verbonden. Dit is van toepassing op jeugdtoerisme.
2. De opdracht wordt voor **meer dan 50 %** rechtstreeks gesubsidieerd door de overheid (bv. Toerisme Vlaanderen of Departement Cultuur, Jeugd en Media).
3. De raming van de opdracht bereikt de drempel voor de **Europese bekendmaking**:
 - Opdracht voor werken: 5 382 000 euro
 - Opdracht voor diensten: 215 000 euro

Veel gesubsidieerde opdrachten zullen deze Europese drempelbedragen niet bereiken en zijn dus niet verplicht de wetgeving te volgen. Maar een subsidiegever kan altijd beslissen om een strengere regelgeving te hanteren. Zo is de toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten een **subsidiereviste** bij sommige subsidiegevers - zoals bij Departement Cultuur, Jeugd en Media. Ook kan een subsidiegever reeds bij een lager subsidiebedrag of lager subsidiepercentage een verplichte procedure opleggen. Lees daarom een subsidiegids dus steeds goed door.

Bij de logiessubsidie van Toerisme Vlaanderen zijn er momenteel geen afwijkende regels. Maar ook als je de wet inzake overheidsopdrachten niet hoeft te volgen, blijft het aangeraden om te streven naar de economisch meest voordelige offerte. Daarom is het belangrijk om **minstens drie ondernemers** te raadplegen voor je overgaat tot bestelling.

Drempelbedragen

Als je de wetgeving overheidsopdrachten dient te volgen, moet je rekening houden met drempelbedragen en het type opdracht om te bepalen welke procedure je moet volgen. Dit klinkt beangstigend, maar bij kleinere opdrachten valt de planlast echt wel mee. Alle drempelbedragen zijn exclusief btw en kunnen om de twee jaar veranderen. We onderscheiden drie categorieën:

- Je geraamd bedrag is kleiner dan 30 000 euro
- Je geraamd bedrag is 30 000 tot 140 000 euro
- Je geraamd bedrag is 140 000 euro of meer

Het is niet toegelaten om je opdracht kunstmatig uit te splitsen om op die manier minder verplichtingen te hebben. Het is wel mogelijk om binnen eenzelfde opdracht meerdere percelen te omschrijven en zo je opdracht dus aan meerdere ondernemers te gunnen. Ook kan het verstandig zijn om niet-gesubsidieerde werken of aankopen uit je overheidsopdracht te halen voor je deze bekendmaakt.

Minder dan 30 000 euro

Voor opdrachten met een geraamde waarde van minder dan 30 000 euro (excl. btw) geldt een versoepelde procedure. Dit zijn de zogenaamde overheidsopdrachten van beperkte waarde (cf. art. 92 in de wet inzake overheidsopdrachten). Dit betekent dat je niet alle stappen hoeft te volgen die normaal gesproken verplicht zijn bij een overheidsopdracht. Je hebt meer vrijheid om te kiezen welke procedure je volgt om een ondernemer te selecteren. Zo kan je sneller en efficiënter werken, zonder onnodige administratieve lasten.

Je gaat bij minstens drie leveranciers ten rade of je kan gewoon drie websites raadplegen en zo het aanbod vergelijken. Als er een monopolie is, is het toegelaten om slechts één ondernemer te raadplegen. Valt de offerte onder de 30 000 euro (exclusief btw), dan

kan je beslissen om te bestellen. Je hoeft geen bestek op te stellen, geen gunningscriteria te bepalen, geen termijnen te respecteren of geen motiveringsplicht te vervullen. Je moet wel altijd eerlijk en duidelijk zijn over wat je wil kopen of inhuren en je houdt elk bewijs van raadpleging best bij in een administratief dossier. De opdracht kan eenvoudig gesloten worden met een aanvaarde factuur.

30 000 euro tot 140 000 euro

Als het geraamde bedrag van je opdracht gelijk aan of hoger is dan 30 000 euro, word je wél verplicht om een plaatsingsprocedure te volgen. Het opstellen van een bestek met bijhorende beoordelingscriteria is nog niet verplicht, maar vanaf 30 000 euro wel sterk aan te raden.

Een bestek

Een bestek is de nauwkeurige beschrijving van de opdracht en bevat alle relevante informatie met betrekking tot de procedures en de uitvoering van de opdracht. Meestal bestaat een bestek uit verschillende onderdelen.

- een administratief gedeelte met info over de opdrachtgever, plaatsingsprocedure, hoe en wanneer de offertes moeten worden ingediend, welke selectie-, uitsluitings- en gunningscriteria je hanteert, hoe je de offertes zal beoordelen en hoe je de gunning zal bekendmaken
- een technisch gedeelte met de beschrijving van de opdracht, technische specificaties of normen, welke kwaliteitscontroles of tests je voorziet en welke garanties of verzekeringen je vraagt
- een financieel gedeelte over welke prijsvorm je gebruikt (vaste prijs of prijs per eenheid), hoe je de prijzen zal controleren en aanpassen, hoe je de betalingen zal regelen en welke boetes of schadevergoedingen je kan opleggen bij wanprestatie

Het opstellen van een bestek vergt mogelijks wat tijd en aandacht, maar vaak wordt de ramingsofferte voor een groot stuk overgenomen. Op die manier doet de aannemer al een groot stuk van jouw werk. Om je een aanzet te geven, kan je hier enkele bestekmodellen terugvinden:

overheid.vlaanderen.be/overheidsopdrachten-en-raamcontracten/modellen

Gunningscriteria

De gunningscriteria zijn de criteria die je gebruikt om de offertes te vergelijken en te beoordelen. Je moet de criteria en hun relatieve gewichten of rangorde vermelden in het bestek of in de aankondiging van de opdracht. Ook moet je bepalen hoe je deze zal meten en evalueren.

Je kan criteria bepalen op basis van je noden en prioriteiten. Bijvoorbeeld:

- prijs: totale kostprijs, investerings- en/of onderhoudskost
- tijd: leveringstermijn of uitvoeringstermijn
- nabijheid
- kwaliteit of functionaliteit zoals comfort, veiligheid en toegankelijkheid
- duurzaamheid of milieuvriendelijkheid
- innovatie
- garantie of service na verkoop (zeker bij technische installaties)
- ervaring of referenties

Hoewel de wet geen minimumaantal criteria oplegt, is het belangrijk dat het aantal in verhouding staat ten opzichte van de complexiteit en de waarde van de opdracht. Gemiddeld raden we zo'n twee tot drie gunningscriteria aan, maar het is ook mogelijk om enkel de prijs als criterium te hanteren.

Plaatsingsprocedure

De plaatsingsprocedure is de manier waarop je ondernemers selecteert en contracteert. Er zijn verschillende soorten plaatsingsprocedures. Elke procedure heeft zijn eigen voor- en nadelen, regels en termijnen. Je moet dus goed nadenken over welke procedure het meest geschikt is voor jouw opdracht.

Voor opdrachten tot 140 000 euro kan je voor de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking kiezen. Je wil bijvoorbeeld een nieuwe sanitaire blok plaatsen en de kosten worden geraamd op 75 000 euro, exclusief btw. Je selecteert zelf een aantal geschikte ondernemers en nodigt minstens drie van hen uit om een offerte in te dienen. Over de voorwaarden van de opdracht kan je met één of meer van hen onderhandelen. Zoals de naam reeds doet vermoeden, hoef je je opdracht niet te publiceren in het Bulletin der Aanbestedingen. Je gunt de opdracht aan de aannemer die de economisch meest voordelige offerte heeft ingediend, rekening houdend met de beoordelingscriteria die vooraf zijn vastgelegd in het bestek.

Vanaf 140 000 euro

Bij opdrachten vanaf 140 000 euro ben je in de meeste gevallen verplicht tot het volgen van aanbestedingsprocedures met een bestek, respecteren van bepaalde termijnen en de verplichting tot bekendmaking in het Bulletin der Aanbestedingen (BDA) en/of het Publicatieblad van de Europese Unie (PBEU).

Gelukkig kan je bij dergelijk grotere opdrachten meestal je architect of een bouwkundig expert die gespecialiseerd is in aanbestedingen raadplegen voor het naleven van de wetgeving.

Bekendmaking

Bekendmaken betekent dat je de opdracht publiceert in het Bulletin der Aanbestedingen (BDA) en/of het Publicatieblad van de Europese Unie (PBEU), zodat de potentiële kandidaten op de

hoogte zijn van de opdracht en de voorwaarden. De Europese wetgeving en publicatie is van toepassing als het geraamde bedrag de Europese drempelbedragen bereikt of overschrijdt: 5 382 000 euro (werken) en 215 000 euro (diensten en leveringen).

Standaardprocedures

De standaardprocedures zijn de openbare procedure, waarbij elke belangstellende ondernemer een offerte mag indienen en de niet-openbare procedure, waarbij je eerst een selectie maakt van kandidaten die je uitnodigt om een offerte in te dienen. In dit tweede geval zijn selectiecriteria nodig, maar bij beide procedures moet je de opdracht bekendmaken in de BDA en/of PBEU. De verdere stappen zijn dezelfde als bij de vorige categorie, maar je moet rekening houden met langere termijnen en meer formaliteiten.

De standaardprocedures zijn altijd een mogelijkheid, ongeacht het soort opdracht of het drempelbedrag. Er bestaan daarnaast nog andere soorten procedures die in bepaalde gevallen (bijvoorbeeld bij spoed) gebruikt mogen worden. Maar als je van deze uitzonderingen gebruik wil maken, is een expliciete verantwoording verplicht. Hiervoor ga je best ten rade bij een expert.

Samengevat

Ga eerst na of je aanzien wordt als een aanbestedende overheid en/of je gesubsidieerde opdracht onderhevig is aan de wet. Bepaal dan welk soort opdracht je wil plaatsen (werk, levering of dienst) en volg de geschikte plaatsingsprocedure op basis van de raming.

Meer info

Als je meer informatie wil over de regelgeving overheidsopdrachten, kan je terecht bij de website van de Vlaamse overheid (overheid.vlaanderen.be/draaiboek) waar je het digitale draaiboek kan raadplegen. Via de procedurewijzer en een stappenplan word je begeleid bij het kiezen van de meest aangewezen plaatsingsprocedure en het uitvoeren van je opdracht.

Nog vragen? Aarzel dan niet om contact op te nemen met ons.

Raming opdracht excl. btw	< 30 000 euro	30 000 – 140 000 euro	> 140 000 euro
Plaatsingsprocedure	Aanvaarde factuur	Onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking	Zie procedurewijzer op overheid.vlaanderen.be/procedurewijzer
Bestek	Niet nodig	Aan te raden	Verplicht
Gunningscriteria	Niet nodig	Minstens 1	Minstens 1
Bekendmaken in BDA	Niet nodig	Niet nodig	Verplicht
Bekendmaken in PBEU	Niet nodig	Niet nodig	Vanaf 5 382 000 euro (werken) en 215 000 euro (diensten)
Aantal offertes aanvragen	Indien mogelijk, minstens 3	Minstens 3	Minstens 3
Uitvoeringsregels	Niet nodig	Verplicht	Verplicht
Motivering en infoplicht	Niet nodig	Verplicht	Verplicht

cjt

... LAAT JE STEM HOREN

Heel wat regelgeving heeft rechtstreeks of onrechtstreeks een weerslag op jeugdtoerisme. Als hieraan wordt gesleuteld, vertegenwoordigt CJT de Vlaamse uitbaters. In HuisWerk belichten we telkens de actualiteit van ons vertegenwoordigingswerk.

2024 wordt een belangrijk verkiezingsjaar. Met de jeugdverblijfssector willen we hier goed op voorbereid zijn en onze verwachtingen voor de nieuwe beleidsmakers duidelijk meegeven, daarom schreef onze adviesgroep beleidswerk een memorandum. Hiermee gaan we momenteel langs bij administraties en politieke partijen, maar we delen de inhoud ook graag met alle uitbaters.

Meerdaagse verblijven realiseren voor zoveel mogelijk kinderen en jongeren, dat is waar het uiteindelijk om draait. Maar dit staat onder druk omwille van verschillende factoren. We verzamelden de grootste uitdagingen in een vijftal clusters.

Financiële draagkracht van jeugdgroepen en scholen

Steeds meer wordt de prijs van het verblijf een issue, met verkorte of zelfs afgeschafte uitstappen als gevolg. Het programma 'iedereen verdient vakantie' kan hier een rol spelen door voldoende meerdaags vakantiaanbod voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren te ondersteunen. Ook vragen we om bijzondere aandacht voor de toekomst van de bos- en zeeklassen. We wensen een masterplan meerdaagse

schooluitstappen en stellen voor om meerdaagse schooluitstappen op te nemen in de onderwijsdoelen. Zowel via een toegankelijk aanbod van openbaar vervoer als via aangepaste fietsinfrastructuur moet mobiliteit voor groepen betaalbaar gemaakt worden.

Strengere regelgeving

Brandveiligheid, energiebesparing, toegankelijkheid, luchtkwaliteit, asbest ... De lat wordt steeds hoger gelegd en dit brengt heel wat extra werklast met zich mee. Daarom vragen wij in de eerste plaats een maximale ondersteuning rond de nieuwe brandveiligheidsnormen, zowel financieel als inhoudelijk. Maar ook willen we dat wetgeving rekening houdt met het specifieke karakter van jeugdtoerisme, dat bij verbouwingen een btw-tarief van 6% gehanteerd wordt en dat administratieve overlast wordt aangepakt.

Voldoende kwalitatief aanbod

De inkorting van de zomervakantie zet in Franstalig België druk op de match tussen vraag en aanbod. Daarnaast zien we dat aanbod aan de kust en in de natuur vaak onder druk staat, net zoals de beschikbaarheid van open buitenruimte. We willen dat de jeugdsector betrokken wordt bij een eventuele hervorming van de schoolvakantie in Vlaanderen, dat het evenwicht tussen vraag en aanbod bewaakt wordt, bijkomend aanbod gestimuleerd wordt en dat er voldoende plekken voorzien worden waar kinderen en jongeren onbezorgd zichzelf kunnen zijn.

Betaalbaar aanbod

We vinden het belangrijk dat er in jeugdtoerisme geïnvesteerd wordt met budgetten die aangepast zijn aan de infrastructuurnoden. Een jaarlijkse indexering van werkings- en personeelssubsidies, duidelijkheid voor meerdere jaren op vlak van subsidieprioriteiten en een begrijpbaar en laagdrempelig subsidiekader met één loket zijn nodig. We vragen verder ook om investeringssubsidies toegankelijk te maken voor nieuwe jeugdverblijven, zodat het aanbod op peil blijft, en om alle subsidies toegankelijk te maken voor elk erkend jeugdverblijf, ongeacht de rechtsvorm.

Menselijk kapitaal

Sinds de coronapandemie is voor uitbaters de zoektocht naar geschikte mensen een stuk moeilijker geworden, zowel voor personeel als voor vrijwilligers. Ook jeugdgroepen annuleren soms hun verblijf omdat ze niet voldoende vrijwilligers hebben gevonden. Enerzijds vragen we daarom een werkbaar kader voor vrijwilligers en anderzijds een aantrekkelijk statuut voor personeel in de horeca.

Lees ons volledig memorandum op

cjt.be/memorandum-jeugdtoerisme-2024

Zelf reviews verzamelen

Bij de zoektocht naar de perfecte locatie voor een meerdaags verblijf houden groepen graag rekening met de ervaringen van andere groepen. Positieve reviews zijn goede reclame! Maar deze beoordelingen zijn niet enkel een meerwaarde voor de groepen ... Het helpt ook jou als uitbater om je accommodatie nog beter af te stemmen op de wensen van de groepen.

Als boekingen verlopen via Kampas, krijgen groepen na hun verblijf een mail met de vraag om een recensie achter te laten. Voor de andere jeugdverblijven of kampeerterreinen komen reviews echter slechts af en toe vanzelf. We raden daarom aan om de verantwoordelijke van een groep zelf om een beoordeling te vragen. Zo krijgen boekers een goed en evenwichtig beeld over jouw aanbod. We helpen je daar graag mee verder, surf naar www.cjt.be/oproep-tot-reviews

Kampas maakt uitbating eenvoudiger

Je boekingen heel eenvoudig via Kampas laten verlopen? Het kan. CJT krijgt heel tevreden signalen van de uitbaters die er intussen gebruik van maken. Aanvragen, betalingen, contracten, herinneringen ... met Kampas gaat dat erg vlot en dat bespaart jou tijd.

"Ik vind het verhaal van Kampas ontzettend geslaagd. Het is een zeer gebruiksvriendelijk en stabiel platform. Als uitbater is dit administratief een ware verademing!"
(Menno, uitbater De Berkelhoeve)

Onbekend (en dus onbemind)? Via www.cjt.be/boekingsmodule-kampas kan je kennismaken met alle mogelijkheden. Maar je bent ongetwijfeld vooral benieuwd naar de praktijk. Hoe werkt die module en is ze gebruiksvriendelijk? Stuur een mailtje naar info@cjt.be en we contacteren je om de werking van deze module te demonstreren (zonder verplichtingen).

Promotiemateriaal

Maak Kampas ook zichtbaar in jouw werking. Sinds kort kan je bij CJT gratis promotiemateriaal bestellen. We bouwen de mogelijkheden nog verder uit (sommigen vroegen ons al om een Kampasvlag) maar momenteel kan je al kamppostenveloppes (om achtergekomen post te verzenden naar de groep) en Kampasbordjes naar je laten opsturen. Bestel op www.cjt.be/promotiemateriaal-kampas!

Super kampplek

★★★★★ KSA MOL | 19-09-2022

Een echte aanrader! Een van de beste kampplaatsen die we al hebben gehad! Enorm veel plek buiten om tenten te plaatsen, en om te spelen. Ook binnen was de infrastructuur zeker in orde! Verder is de ligging ook ideaal. Ook de ondersteuning tijdens het kamp van de eigenaars was ook zeer degelijk!

- + Grote keuken
- + Speelruimte buiten
- /

VRAAG HET AAN ...

cjt

Elk kwartaal krijgen we tientallen vragen van uitbaters over uiteenlopende thema's. In HuisWerk maken we telkens een beknopte bloemlezing van vragen en antwoorden die ook voor andere uitbaters interessant kunnen zijn.

Wat zijn de vereisten voor een glijbaan als tweede vluchtweg?

Een glijbaan wordt aanvaard als tweede vluchtweg voor 'bestaande' gebouwen, dus vergunning aangevraagd voor 1998 in het geval van 'lage' gebouwen. De glijbaan kan gebruikt worden om één bouwlaag rechtstreeks met het evacuatie niveau te verbinden. De glijbaan moet vast zijn, opblaasbare glijbanen zijn niet toegelaten. De vorm en het traject van de glijbaan worden bepaald aan de hand van een risicoanalyse. Zowel schelp- als buisvormige glijbanen worden aanvaard.

Moeten matrassen brandvertragend zijn?

De brandveiligheidsnormen van het logiesdecreet beperken zich tot het onroerend gedeelte van het verblijf. Er worden dus geen voorwaarden opgelegd aan matrassen en er zijn ook geen aanwijzingen dat dit snel zal veranderen. Mocht dit toch ooit aan de orde zijn, is de kans bovendien heel groot dat dit enkel bij vernieuwing verplicht zal zijn. Maar nogmaals: dit ligt niet op tafel.

Moet de stookruimte gecompartmenteerd worden?

Voor 'bestaande' gebouwen (lees: in geval van 'lage' gebouwen vergunning aangevraagd voor 1998) is het belangrijk om te kijken naar het vermogen en de manier van verbranden van de stooktoestellen. Compartimenteren is niet nodig bij generatoren met een gemeenschappelijk vermogen kleiner dan 70 kW die werken op gas en die een gesloten verbrandingsruimte bezitten met mechanische trek. En evenmin nodig bij andere stookinstallaties met een gemeenschappelijk vermogen van maximum 30 kW.

Voor recentere gebouwen (in geval van 'lage' gebouwen vergund na 1998) gelden andere bepalingen, terug te vinden in de federale basisnormen.

Zijn rookmelders verplicht in de sanitaire ruimtes?

In sanitaire ruimtes en hun toegangssas zijn rookmelders niet verplicht, op voorwaarde dat enkel de gangbare zaken in die ruimte aanwezig zijn zoals vuilbakken en elektrische apparaten eigen aan sanitair (bijv. handdroger). Zijn er andere goederen (bijv. kleerkast) of toestellen met een bepaald brandrisico (bijv. wasmachine of droogkast) aanwezig, dan zijn rookmelders wel verplicht.

HUIS IN DE KIJKER

Verloren Bos: prachtig decor, geweldig jeugdverblijf

In het Waasland ligt Lokeren, een stad gelegen aan de Durme, bewoond door de Rapenfretters en gekend omwille van de Lokerse Feesten en zijn paardenworst. In Lokeren liggen ook prachtige parken waaronder Verloren Bos met zijn Kasteel en Koetshuis. Deze twee gebouwen werden sinds 1981 omgevormd tot erkende jeugdverblijven met comfortclassificatie comfort. In het Kasteel verblijf je in de formule volpension, in het Koetshuis kan je kiezen voor zelfkook. In het Kasteel kunnen er maximaal 49 personen overnachten, in het Koetshuis ligt de limiet op 77 personen. Tenten bijplaatsen kan tussen 15 juni en 15 september in het naastgelegen natuurgebied De Buylaers. En de mobiscore? Uitmuntend. Het verblijf ligt op wandelafstand van het station van Lokeren en centraal tussen Brussel, Gent en Antwerpen. Een koets is dus overbodig, tenzij je die dag kasteelheer of -dame bent en wil pronken met je rijkdom.

Familie Cock

“Verloren Bos hebben we te danken aan de molenaarsfamilie Cock, en in het bijzonder aan Charles Cock. Die stichtte in 1847 een spinnerij en maakte daarmee, samen met zijn nageslacht, fortuin”, schetst centrumverantwoordelijke Len De Looze de geschiedenis van Verloren Bos. “Met dat fortuin bouwde Charles’ jongste zoon Gonzalez rond 1902 het Kasteel Verloren Bos, waarna het nog bewoond zou worden door Gonzalez’ enige zoon Marcel tot 1977. Daarna werd het kasteel gekocht door de stad Lokeren en in 1979 in gebruik genomen door CJT vzw. In eerste instantie werd hiervoor een huurovereenkomst afgesloten, maar sinds 2008 werd dit overgezet in een pachtovereenkomst van 49 jaar.”

CJT

“CJT is onder de uitbaters van jeugdverblijven en kampeerterrinen vooral gekend omwille van de ondersteuning die ze kunnen krijgen en als beheerder van het digitale platform Kampas. Maar onder de vleugels van CJT zitten ook nog negen jeugdverblijfcentra waarvan Verloren Bos deel uitmaakt en dat heeft natuurlijk voordelen”, vertelt Len. “Ik kan overleggen met Karel De Decker, coördinator van de negen verblijven, maar kan ook ervaringen delen met mijn collega centrumverantwoordelijken. Bovendien is het mogelijk om bepaalde personeelsleden uit te wisselen. Onze duizendpoot André werkt bijvoorbeeld ook voor het verblijf Ten Berg in Merelbeke.”

VERLOREN BOS PRAKTISCH

ADRES:

Nijverheidstraat 17, 9160 Lokeren

TOTALE OPPERVLAKTE VAN HET DOMEIN:

220 000 m²

MAXIMALE BINNENCAPACITEIT:

126 personen

WEBSITE:

Website: www.verlorenbos.be

Topteam

“Hier werkt een uitgebreid team van twaalf personen met diverse takenpakketten, tewerkstellingscontracten (flexi-jobs, begeleid werken, progressieve werkhervatting ...) en uurroosters. Sommige mensen zijn reeds 25 jaar betrokken bij de uitbating, anderen zijn nog maar net gestart. Die variëteit aan leeftijden, maar ook culturen en talenten zorgt voor een tof team waarmee we de groepen op een enthousiaste manier kunnen ontvangen”, klinkt Len overtuigend.

Een team van twaalf personen is wel erg uitgebreid. “Ik ben in 2014 gestart met een team van zes personen die 22 tot 30 uur per week werden tewerkgesteld. Dat zorgde voor een sterke verbondenheid, maar ook voor praktische problemen. Bij ziekte of verlof hadden we snel handen te kort. Nu kiezen we voor een groter team met tewerkstellingscontracten van 12 tot maximaal 19 uur. Hierdoor hebben we meer handen op maandag en vrijdag en kunnen we de weekends onder het personeel beter verdelen”, weet Len. En de nadelen? “Als je een groter team wil, moet je meer mensen

vinden. Dat is sinds de coronapandemie in onze sector allesbehalve evident. Van de vier personen die we bij aanvang hadden aangeworven, konden we er twee houden. Dat was niet zo fijn. Gelukkig staan we vandaag een hele stap verder en mag ik rekenen op een volledig en enthousiast team waarvan ik hoop ze nog lang aan boord te houden”, vertelt Len met enige trots.

Wanneer moeten de mensen werken? “Voor het poetsen zijn er twee dagdelen: van 7 tot 12 uur en van 12 tot 17 uur. Voor de maaltijden werken we doorgaans van 7 tot 14.30 uur en van 16 tot 20 uur. Natuurlijk passen we ons in de mate van het mogelijke aan aan de planning van onze klanten. In de weekends is er keuze: ofwel wordt een volledig weekend gewerkt, ofwel wordt één dag gewerkt. Het gevolg van de tweede keuze is dat er in meer weekends moet gewerkt worden. Iedereen kan doorgeven welke periodes, dagen en uren moeilijk zijn om te werken. Daarmee proberen we dan, in de mate van het mogelijke, rekening te houden. Op die manier proberen we iedereen tevreden te houden”, zegt Len.

Een gevarieerd klantenbestand

“Ons Kasteel, Koetshuis en park lenen zich uitstekend voor kasteel- en bosklassen. Maar we promoten ook sport-, stads- en plattelandsklassen, want alles ligt vlakbij. Dankzij dit aanbod bereiken we vooral lagere scholen. Andere doelgroepen zijn middelbare scholen, sportclubs, koren, harmonieën en familiegroepen”, weet Len. “Wist je trouwens dat de groep ‘dagen van de huismuziek’ onze eerste klant was en hier nog steeds hun kampen organiseert in de kerstvakantie?”

“In 2018 en 2019 was onze bezetting goed en in stijgende lijn. Ondanks de coronapandemie waren ook de jaren 2020 tot 2022 relatief gezien goed. We hadden dus verwacht en gehoopt dat corona een korte pauze zou zijn en dat we daarna gewoon de draad weer konden oppikken. We hebben een gevarieerd maar zeer trouw klantenbestand. 60 tot 80 % van onze groepen zijn terugkerende groepen. Die continuïteit is door het vele omboeken en annuleren tijdens de coronaperiode wat verdwenen.”

CJT vzw bestaat uit twee deelwerkingen: enerzijds de ondersteuningsstructuur voor uitbaters (inclusief Kampas) en anderzijds de uitbating van negen eigen jeugdverblijfcentra. Beide werkingen opereren autonoom. Bij de ondersteuningsstructuur is de stem van elke uitbater gelijk. De ondersteuningsstructuur stuurt de eigen jeugdverblijfcentra niet aan en vice versa. Een aantal administratieve taken, zoals loonadministratie, boekhouding of verzekering, worden binnen de vzw wel gemeenschappelijk uitgevoerd.

Uitval bij scholen

Uitbaters signaleren problemen bij de meerdaagse schooluitstappen. Ervaar je dat ook? "Jawel. Het lijkt er op dat we voor dit jaar en de komende jaren minder reserveringen hebben en dat verblijven ingekort worden. We krijgen ook meer en meer vragen voor 'verblijven' zonder overnachting. Nog een voorbeeld: middelbare scholen die kennismakingsdagen organiseren doen dit nu met één overnachting i.p.v. de twee nachten van de voorbije 20 jaar. Hierdoor heb je meer wissels en extra poetswerk. Bovendien moet je zorgen voor een uitbreiding van je klantenbestand om het aantal overnachtingen op peil te houden. Dat is niet zo evident, mede omdat maandagen en dinsdagen minder populair zijn", weet Len.

"We merken op dat er minder scholen op prospectie komen en dat trouwe klanten geplande verblijven annuleren. Als we polsen naar de redenen van annuleringen, dan is dat vaak de kostprijs, maar ook de verminderde zelfstandigheid van eerstejaars in de lagere school of het wegvallen van extra begeleiders. Mogelijk zit ook daar de pandemie tussen als trigger: waar vroeger een nieuwe leerkracht of nieuwe directie aanleiding was om alles te evalueren, zijn scholen tijdens de pandemie creatief geweest en hebben ze alternatieven gezocht en gevonden voor meerdaagse verblijven. Tel daar andere factoren bij zoals stijgende prijzen en het lerarentekort en het is plots niet meer zo evident om op meerdaagse uitstap te gaan."

Brandveiligheid

Zorgen de nieuwe brandveiligheidsnormen voor kopzorgen?

"Deze morgen had ik overleg met de brandweer. Ik vreesde problemen, maar de investeringen lijken zich op het eerste zicht te beperken tot bijkomende sensoren en wat extra branddeuren met automatische sluiting", vertelt Len opgelucht.

Dat is dus goed nieuws. "Inderdaad en daar bleef het niet bij. De brandweer deed nog het voorstel om voor verblijvende groepen rondleidingen in de kazerne te organiseren. Een aanbod dat ik met plezier zal toevoegen aan de website opstapinlokeren.be."

Is dat een website van de stad Lokeren? "Neen, het is een website in eigen beheer die alle mogelijke activiteiten in en rond het Verloren Bos op een overzichtelijke manier bundelt."

Een positieve kijk op de toekomst

"Tijdens de crisissen hebben we de moed niet verloren, integendeel. We trokken zelfs voluit de kaart van de toekomst. Met CJT gingen we voor een nieuwe huisstijl en met Verloren Bos hebben we heel wat tijd gestoken in het vernieuwen van onze manier van werken, dit onder impuls van de vele nieuwe medewerkers. Met hulp van Onroerend Erfgoed deden we een inhaalbeweging op het gebied van onderhoud van de historische waarde van het Kasteel en met stad Lokeren werd samengewerkt om het park zijn broodnodige update te geven: een nieuwe pergola, een herstelde vloermuizenkelder, nieuwe bankjes ... En we investeerden ook met Hopper, Fabiolahome en Delhuzo heel veel tijd en energie in de uitbouw van een nieuw softwarepakket voor volpension. Als we naar de toekomst kijken, dan willen we onze gebouwen nog verduurzamen en in orde stellen op vlak van brandveiligheid. Daarnaast zetten we ook graag in op beleving. Hiervoor werken we binnenkort aan extra activiteiten en geven de eigen activiteiten een update. Dus ja, we hebben er nog veel goesting in", vertelt Len vol enthousiasme.

NIEUWSFLASH

LOGIESSUBSIDIE 2023

Jeugdverblijven die op 31 december 2022 erkend waren via het decreet 'toerisme voor allen' en/of recent erkend zijn via het nieuwe logiesdecreet, kunnen een logiessubsidie aanvragen bij Toerisme Vlaanderen.

Volgende werken komen in 2023 in aanmerking:

- energiebesparende werken en aankopen van renovatie en vernieuwbouw
- werken en aankopen in het kader van duurzaamheid
- werken en aankopen die nodig zijn om te voldoen aan de specifieke brandveiligheidsnormen van het logiesdecreet

De minimale kostprijs van de werken en aankopen is 1 000 euro voor brandveiligheidswerken en 5 000 euro voor de andere prioriteiten. Het subsidiebedrag bedraagt maximaal 60 % van de totale infrastructuurkosten, met een maximum van 150 000 euro (per erkend jeugdverblijf). Het percentage kan dus ook minder zijn en verschillen per prioriteit. Aankopen en werken uitgevoerd voor de aanvraagdatum, komen niet in aanmerking.

De subsidieaanvraag dien je in via het online subsidieportaal van Toerisme Vlaanderen, dit tot uiterlijk 31 juli 2023. Per erkenning kan je een aanvraag indienen. Documenten nasturen is eventueel nog mogelijk tot 31 juli. Na die datum zijn aanvullingen en wijzigingen niet meer mogelijk en dit kan grote gevolgen hebben: een onvolledig dossier is immers een onontvankelijk dossier.

Welke documenten moet je indienen om over een volledig dossier te beschikken?

- een invulblad offertes (Toerisme Vlaanderen stelt hiervoor een Excelbestand ter beschikking)
- een scan van de offertes (indien je ingetekend hebt op de CJT-samenaankoop branddetectiecentrales, volstaat de offerte van Medofire)
- foto's van de locatie
- een duidelijke omschrijving van de uit te voeren werken
- in geval van brandveiligheidswerken: een brandveiligheidsverslag waaruit blijkt welke werken je moet uitvoeren om te voldoen aan de nieuwe brandveiligheidsnormen.
- als je geen eigenaar bent: een schriftelijk bewijs dat de eigenaar akkoord gaat met de uit te voeren werken.

Goed om weten: een eventuele omgevingsvergunning (bijvoorbeeld voor het plaatsen van een brandtrap) hoef je niet door te sturen.

Vier maanden na de uiterste indiendatum word je op de hoogte gebracht van het toegekende subsidiebedrag en welke werken eventueel niet in aanmerking komen.

De aankopen en werken moeten binnen de twee jaar na de toekenning van het subsidiebedrag uitgevoerd worden. Die periode kan mits een grondige motivatie één keer met twee jaar verlengd worden.

cjt.be/themas/financieel/subsidies/infrastructuursubsidies-72

BINNENLANDSE VAKANTIEKAMPEN ONDER DRUK

Zowel jeugdverblijven als jeugdorganisaties merken de laatste jaren dat inschrijvingen voor vakantiekampen met overnachting moeizamer verlopen. We brachten daarom begin juni enkele uitbaters en Kampnetorganisaties (Kazou, Krunsj en Activak) samen om oorzaken in kaart te brengen en na te denken over mogelijke oplossingen.

De achteruitgang blijkt zich vooral te situeren bij kinderen tot 12 jaar, de belangrijkste doelgroep van de binnenlandse kampen. Bovendien lijkt deze terugval versterkt te zijn sinds de coronacrisis. Eén van de verklaringen is dat ouders tijdens corona andere opvangmogelijkheden (zonder overnachting) hebben ontdekt. Ouders werken ook meer thuis, wat de opvangnood kan verminderen. Daarnaast lijken jongere kinderen soms het buitenshuis slapen verleerd. Verder krijgen kinderen veel meer inspraak in de planning van hun vakantie en een 'onbekend' kamp met weinig vertrouwde gezichten schrikt velen af. En een tekort aan vrijwilligers is ten slotte steeds meer een reden om een kamp (gedeeltelijk) te annuleren.

Het prijsverschil tussen binnenland en buitenland wordt jaar na jaar kleiner, geven de vakantieorganisaties aan, anderzijds werken Vlaamse jeugdverblijven en hostels nu reeds met kleine marges. Zeker voor de duurdere verblijven in volpension zou het in sommige gevallen reeds helpen als in schijven betaald kan worden.

Het is voor veel vakantieorganisaties moeilijk geworden om enkele jaren op voorhand te plannen, maar voor jeugdlogies is het uiteraard zuur om in de zomervakantie een week leeg te staan door een late annulering. Toch moeten we hier elkaar proberen vinden, want als organisatoren te voorzichtig zijn, worden ook uitbaters daar niet beter van. Is goedkoop of zelfs kosteloos annuleren tot een jaar op voorhand bijvoorbeeld een mogelijkheid? Vakantieorganisaties vragen aan de uitbaters sowieso om te bekijken of er meer soepelheid mogelijk is, bijvoorbeeld bij minder drukke periodes zoals de tweede helft van augustus. Binnen Kampnet wordt bekeken of reservaties onderling tussen organisaties kunnen doorgeschoven worden.

Voor maatschappelijk kwetsbare kinderen die aan een goedkoop tarief op kamp kunnen gaan, zijn er wel nog vaak wachtlijsten. Het is pijnlijk dat enerzijds kampen worden geschrapt bij gebrek aan inschrijvingen en anderzijds sommige kinderen geen plek vinden om op kamp te gaan. Hiervoor kijken we ook naar het programma 'iedereen verdient vakantie'. Eén van de knelpunten is dat in het nieuwe decreet 'iedereen verdient vakantie' de drempel voor subsidies soms hoog is. Zowel Kampnet als CJT nemen deze bezorgdheid mee richting Toerisme Vlaanderen.

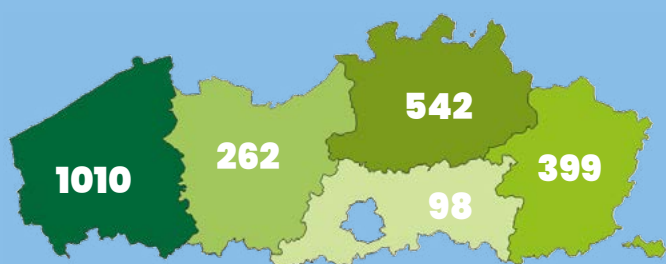
Het is duidelijk dat we nood hebben aan een wervende campagne die een positief verhaal brengt, zowel richting deelnemers als richting vrijwilligers. Kampnet neemt dit zeker ter harte. De vrijwilligerscampagne van De Ambrassade die eind juni werd gelanceerd, is alvast een mooie opstap.

De besproken aanbevelingen worden de komende weken verder afgetoetst bij ieders achterban en in november volgt een nieuw overleg.

ONDERZOEK BIJ VLAAMSE JEUGDLOGIES

Tussen 2020 en 2022 werden 2 311 klanten uit 182 jeugdverblijven en hostels door Westtoer bevroegd over hun verblijf. Dit onderzoek leverde enkele interessante resultaten op.

Aantal enquêtes per provincie:

Elk type logies trekt in hoofdzaak een specifieke doelgroep aan. Het is geen verrassing dat type basis en standaard voornamelijk door jeugdwerk geboekt werden (respectievelijk 83 % en 65 %). In type comfort krijgt men eveneens vooral jeugdwerk over de vloer (39 %), maar ook veel schoolgroepen (26 %). Bij hostels verbleven vooral individuen zonder verenigingsverband (77 %). Het gemiddeld aantal nachten verschilt qua type logies. Die ligt het hoogst bij type basis (5,3 nachten) en het laagst bij hostels (2,2 nachten).

Opvallend is dat bij type comfort 50 % van de klanten terugkeerden naar hetzelfde logies. Een herhaalbezoek lag bij de types basis en standaard een stuk lager (respectievelijk 19 % en 27 %).

Sommige groepen maakten gebruik van extra aanbod zoals vervoer naar/tijdens het verblijf (20 %), uitstappen (18 %) en activiteiten in het jeugdverblijf (12 %). Slechts weinig groepen bleven enkel op het domein. In hostels deden verblijvers meer activiteiten zoals wandelen, fietsen, cultuur en stadbezoeken. In jeugdverblijven werd meer gespeeld en gezwommen, vooral bij type basis.

Elementen die meespeelden in de keuze van een logies, verschillen per type. Waar bij type basis en standaard de beschikbaarheid primeerde, was de ligging bij type comfort het grootste belang. Verder speelden bij alle logies voornamelijk de huurprijs, de overnachtingscapaciteit, de aanwezige infrastructuur, (speel)ruimte, reisafstand en -tijd en eigen ervaring met het logies een rol.

Een mooie bevinding is dat 74 % zeer tot zelfs uiterst tevreden is over hun verblijf. Redenen tot ontevredenheid zijn voornamelijk het feit dat een logies niet proper was bij aankomst, geen of slechte wifi-verbinding, problemen met sanitair, te weinig poetsmateriaal, problemen bij de opkuis en slecht contact met de eigenaars.

In 2019 waren er bijna 3,5 miljoen overnachtingen in een Vlaams jeugdverblijf of hostel. Geschat wordt dat dit zo'n 100 miljoen omzet genereerde. Jeugdtoerisme zorgt daarmee voor een belangrijke economische impuls voor de omgeving, maar het is duidelijk dat investeringen nodig blijven.

cjt.be/nieuws/resultaten-onderzoek-bij-vlaamse-jeugdlogies-215

WANNEER TENTENGROND LATEN ERKENNEN?

1

**TENTENGROND VERHUURD
IN COMBINATIE MET ERKEND
JEUGDVERBLIJF**

2

**TENTENGROND VERHUURD
IN COMBINATIE MET
NIET-ERKEND JEUGDVERBLIJF
(JEUGDLOKAAL)**

3

**TENTENGROND ENKEL
VERHUURD VOOR TENTEN-
KAMPEN ZONDER GEBOUW**

max. 60 dagen per jaar,
erkenning tentengrond niet
mogelijk

max. 75 dagen per jaar,
erkenning tentengrond niet
mogelijk

Erkend jeugdverblijf
ontvangt werkingssubsidie

Erkend jeugdverblijf
ontvangt geen werkingssubsidie

erkenning tentengrond niet verplicht,
maar wel noodzakelijk in functie van extra
werkingssubsidie tijdens juli-augustus
of als uitbater het terrein meer dan
75 dagen per jaar wil verhuren

erkenning tentengrond niet verplicht en enkel
noodzakelijk als uitbater het terrein meer dan
75 dagen per jaar wil verhuren

Wat is nodig om erkenning te behalen?

- Brandveiligheidsattest A, A bis of B: brandweer bekijkt of afstand van vier meter kan gerespecteerd worden t.o.v. gebouwen en (nood)uitgangen (opgelet, dit is de enige vereiste voor de brandveiligheid van een tentengrond bij een gebouw; bijlage 4 omschrijft de brandveiligheidsnormen voor campings en is NIET van toepassing)
- Sanitair: Toerisme Vlaanderen controleert de aanwezigheid van voldoende sanitair (toiletten, waskraantjes, GEEN douches) voor de kampeerders, binnen of buiten (al dan niet tijdelijk) > check de maximale theoretische buitencapaciteit op

www.cjt.be/tentplaatscalculator

Op basis hiervan erkent Toerisme Vlaanderen (een deel van) de tentengrond, gekoppeld aan een erkend jeugdverblijf. Deze erkende tentengrond kan desgevallend ook in aanmerking komen voor de werkingssubsidie, maar de gesubsidieerde buitencapaciteit kan per erkend jeugdverblijf nooit hoger zijn dan de erkende binnencapaciteit.

Het is mogelijk dat slechts een deel van de volledige tentengrond erkend wordt door Toerisme Vlaanderen, het andere deel kan dan perfect verhuurd worden als niet-erkende tentengrond gedurende maximum 75 dagen per jaar.

Erkenning van gebouw of terrein aanvragen kan via logies@toerismevlaanderen.be.

AGENDA

In deze agenda willen we alle data van vormingsmomenten, ontmoetingsmomenten, indiendata enz. opnemen die interessant kunnen zijn voor uitbaters. Ook hiervoor staat onze redactie open voor suggesties. Mail die gerust door naar info@cjt.be!

Indiendatum logiessubsidie via Toerisme Vlaanderen

31 juli 2023

Alle erkende jeugdverblijven kunnen een infrastructuursubsidie aanvragen bij Toerisme Vlaanderen, dit voor het eerst binnen het vernieuwde logiesdecreet. Het gaat over investeringen op vlak van energiebesparing, duurzaamheid en brandveiligheid. De subsidie bedraagt maximum 60 % van de investeringskost en 150 000 euro per erkenning.

Meer info via toerismevlaanderen.be/nl/subsidies/logies.

Indiendatum voor nieuwe kandidaten Green Key 2024

30 september 2023

Nieuwe kandidaten moeten zich tegen 30 september kenbaar maken bij Good Planet. Jeugdverblijven die reeds over het ecolabel Green Key beschikken, hebben iets meer tijd en moeten tegen 31 oktober de nodige gegevens aanleveren.

Meer info via www.green-key.be.

Indiendatum projectsubsidie 'iedereen verdient vakantie'

6 oktober 2023

Met de subsidie 'iedereen verdient vakantie' wil Toerisme Vlaanderen experimentele projecten ondersteunen met als hoofddoel: het verhogen van de participatie aan het toeristisch aanbod van individuen of groepen uit Vlaanderen en Brussel die een drempel ervaren die ze niet zelf kunnen overwinnen.

Meer info via toerismevlaanderen.be/nl/subsidies/projecten-IVV.

Indiendatum voor aanvraag werkingssubsidie 2024-2026

15 oktober 2023

Jeugdverblijfcentra die aan de voorwaarden voldoen, kunnen bij het Departement Cultuur, Jeugd en Media een werkingssubsidie aanvragen voor de drie resterende jaren van de beleidsperiode 2023-2026. Aanvragen zijn vanaf september mogelijk via het digitale loket Kiosk.

Jeugdverblijfcentra die reeds de werkingssubsidie toegekend kregen voor de volledige periode 2023-2026, hoeven uiteraard niets te doen.

Meer info op www.vlaanderen.be/cjm/nl/jeugd/subsidies/jeugdverblijven-en-hostels.

Uitbaterstweedaagse

26 en 27 januari 2024

De tweede editie van de tweedaagse vindt plaats in Brugge, op wandelafstand van het treinstation. Zoals bij de eerste editie zal het mogelijk zijn om in te schrijven voor afzonderlijke dagdelen op vrijdag en/of zaterdag. Het programma volgt later.

Centrum voor Jeugdtoerisme^{vzw}

Raadpleeg onze website ww.cjt.be. Je kan er de volledige kalender bekijken, maar je kan er ook terecht voor veel andere informatie over allerlei thema's. Zo kan je in het HuisWerkarchief alle vorige dossiers raadplegen of regelmatig onze nieuwspagina checken.

Je kan ook ons volgen via www.facebook.com/CJTvzw en zo snel op de hoogte zijn van interessant nieuws of nuttige links. Als je onze pagina 'leuk vindt', krijg je onze berichten regelmatig te zien op je eigen nieuwsfeed.